

HWLnieuws

**Hoekschewaards Landschap
vereniging voor natuur en milieu**

Herfst 2006

- De Ora Cursor
- Het gebeurde in de haven van
- Gedicht over Tiengemeten

Colofon

**HWL nieuws is een uitgave van
Hoekschewaards Landschap**

Versijnt elk kwartaal

ISSN 1389-7454

Oplage: 1.800

Hoekschewaards Landschap

Vereniging voor natuurbehoud, milieu en
historisch dorpschoon in de Hoeksche Waard

Postadres

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

Natuurbezoekerscentrum KLEIN PROFIJT

Zalmpad 11

Oud-Beijerland

telefoon: 0186 - 62 18 88

fax: 0186 - 62 03 65

HWL op Internet: www.hwl.nl

Algemeen Bestuur

voorzitter, Joost Kievit 078 - 6731522

secretaris, Jan van Alebeek 0186 - 619379

penningmeester, Jannie Dekker 0186 - 619081

beheer, Cees Mesker 078 - 6733976

biologisch onderzoek, Janus Verkerk 078 - 6743083

boombeheer, Flip Scherbeijn 010 - 4954429

educatie, Katja Hora 0168- 472018

dorpschoon, Ben Doolaard 0186 - 614115

milieu & planologie, Jan Prince 0186 - 604996

notulen, Ineke Moll 0186 - 640596

communicatie, Guus van der Pal 0186 -573705

Het lidmaatschap bedraagt € 17.50,- per jaar

Betaling vindt plaats via acceptgiro

Extra giften:

giro 2998008 bank 44.13.94.892

t.n.v. Penningmeester HWL, Oud-Beijerland

Voor aanmelding en opzegging:

Ledenadministratie

postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

Tel: 0186-614042

Openingstijden Natuurbezoekerscentrum

Klein Profijt:

Dinsdag t/m vrijdag 10.00 tot 17.00 uur

Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Kopij HWL nieuws inleveren voor
1 november !!!

Voor vragen over aanlevering: mail of bel
mail: redactie@hwl.nl

Tel: 010 432 24 86

In deze Herfst editie :

• Van de redactie	1
• Biodiversiteit	2
• Waterpeper in de peperstraat	3
• De oeverloper	5
• Een unieke ervaring rijker	6
• Nationaal Landschapscentrum	8
• Het gebeurde in de haven van	9
• Natuurwebsites	10
• Gedicht over Tiengemetten	11
• Milieu afbraak	12
• Lezingenprogramma	14
• Cursusprogramma	15
• Wist u dat....	16
• Geen bier maar fruitsap	16
• HWL winkeltje	17
• Kerstmarkt op Klein profijt	17
• Jeugpagina	18, 19
• Nieuwe leden	20
• Diverse oproepen	

Foto voorpagina:

Kruisspin in Web
Foto Henk Bunjes

D r u k k e r i j
Vanderstoep bv

Christiaan Huygensstraat 17 - 3291 CN Strijen - Telefoon 078 - 674 11 88 - Fax 078 - 674 26 53

Email: vdstoep@tiscali.nl

Van de redactie

Iris van der Vlerk

Herfst, tijd van spinnen en spinnen-webben, verkleurende bomen en vallende bladeren. Wat een prachtig seizoen is de herfst toch. Na die wisselende zomer met zijn periode van hitte en daarna hevige regenval mis-schien wel een prachtig najaar! Gelukkig bezit ik niet de macht om invloed daarop uit te oefenen. Naast zónnige herfstdagen ook zou ik kiezen voor dagen met storm en onweer en hevige regenbuien, mijn humeur wordt daar beslist niet door beïnvloed. Ik hou van alle weertypen.

De redactievergaderingen zijn niet stormachtig te noemen maar een zekere frisse wind waait er wel en dat is goed.

De redactie heeft een aantal positieve reacties ontvangen na het uitkomen van de zomer editie. Deze zomereditie betrof een "speciale" uitgave met de gekleurde flyer over het krekboek. Deze herfsteditie is weer als vanouds in zwart-wit. Eerder heb ik al verteld dat de redactie niet over één nacht ijs gaat, hoewel het hopelijk nog wel even duurt vóór de nachtvorst zich aandient, want een prachtig najaar met zonnige temperaturen gun ik u toch van harte.

Het uitkomen in kleur houdt meer in dan alleen er een paar euro's extra tegenaan gooien. De papiersoort moet van een andere kwaliteit zijn, gladder, dan komen de foto's meer tot hun recht. Nu wordt het HWL nieuws gedrukt op gerecycled papier, dat zal met kleurendruk tot het verleden horen... en waar liggen onze prioriteiten. Nemen we adverteerders in de arm om de kosten te drukken? En zo ja welke ad-

verteerders. Moeten zij de natuur een warm hart toedragen, moet dat zichtbaar zijn in hun bedrijfsvoering? Of alleen natuurgerelateerde adverteerders?

Kortom nog al wat zaken waar de redactie zich de komende maanden over gaat buigen.

Op onze uitnodiging voor het verzinnen van een nieuwe naam voor ons verenigingsblad 'het HWL nieuws' is een aantal reacties binnen gekomen. De redactie daagt de lezers opnieuw uit om spontane uitingen in te sturen.

Veranderingen op korte termijn:

Niet onbelangrijk voor de artikelschrijvers, de inleverdata voor kopij gaat veranderen. Dit heeft alles te maken met de uitbreiding van de redactie. Het tot stand komen van het HWL nieuws vergt meer tijd.

De nieuwe data:

1 februari voor het lentenummer

1 mei voor het zomernummer

1 augustus voor het herfstnummer

1 november voor het winternummer.

Er wordt naar gestreefd om het blad uit te laten komen rond de seizoenswisselingen. Dit is echter van meerdere factoren afhankelijk. Door omstandigheden komt deze editie later uit dan gebruikelijk.

De redactie kan nog uitbreiding gebruiken, voor meer informatie zie achterblad.

Ook deze editie heeft weer een grote verscheidenheid aan artikelen, ik hoop dat u er wat van uw gading in kunt vinden.

Biodiversiteit

Joost Kievit

Het verlies aan biodiversiteit ofwel de steeds verder gaande afbrokkeling van de variatie aan leven op aarde is een van de grootste milieuproblemen van onze tijd. De Hoeksche Waard is proefgebied voor het beleid van het ministerie van VROM om dit probleem aan te pakken. Dat betekent dat er in de streek diverse projecten lopen om hier ervaring mee op te doen. HWL denkt en doet mee.

Ook de boeren doen actief mee onder andere met proeven met natuurlijke plaagonderdrukking. Dit houdt in, dat natuurlijke vijanden van bijvoorbeeld bladluizen worden gebruikt om plagen te onderdrukken. In de omgeving van de akkerbouwpercelen worden de omstandigheden voor lieveheersbeestjes, zweefvliegen, spinnen, kevers etc verbeterd. Hiervoor worden akkerranden met een meer natuurlijke plantengroei aangelegd en zijn er plannen om slootkanten, bermen en dijktafsluitingen meer natuurlijk te gaan beheren. De natuurlijke vijanden hebben een langere vegetatie nodig om te kunnen schuilen tegen kou, hitte en andere extreme omstandigheden. Verder hebben diverse soorten insecten bloeiende planten nodig om aan stuifmeel en nectar te komen.

De proefprojecten worden met wetenschappelijk onderzoek begeleidt en de resultaten zijn hoopgevend. Meer natuurlijke vijanden, minder plagen en minder gebruik van bestrijdingsmiddelen worden geconstateerd. Onderzoek geeft aan dat voor een goede plaagonderdrukking in de gehele Hoeksche Waard een fijnmazige groen/blauwe

dooradering van het landschap nodig is met een natuurlijk beheer. Het gaat dan om akkerranden, slootkanten, wegbermen, dijken en kreekoevers.

De landbouw en de overheden hebben de ambitie om dit realiseren en deze zogenaamde Functionele Agrarische Biodiversiteit te gebruiken bij de ontwikkeling van een duurzame landbouw in de streek. Duidelijk is dat HWL er een aantal partners bij heeft. Immers HWL streeft al meer dan 30 jaar naar een ecologisch beheer van dijken, wegbermen en oevers. Volop kansen dus voor de natuur in ons Nationaal Landschap.

Waterpeper in de Peperstraat

Len Korevaar-Offers

Heeft U zich ooit afgevraagd hoe de Peperstraat in Oud-Beyerland aan zijn naam komt? Dat het er heet aan toe kan gaan in de weekenden lees ik wel eens in de krant, maar dat is natuurlijk niet de reden.

Eigenlijk is het heel eenvoudig: van oudsher is de Kerkstraat de straat, waar de kerk staat, de Molendijk de dijk, waar de molen staat en de Peperstraat..... de straat waar de peper staat. Tot deze voor mij interessante ontdekking kwam ik bij een stadswandeling door het historische gedeelte van Amersfoort. Onze gids vertelde " ...en daar is de Peperstraat, die zo genoemd wordt, omdat daar vroeger (al in de Middeleeuwen) een "groen plantje" groeide, dat als peper gebruikt werd. Er zijn in het land meer Peperstraten, die allemaal haaks op het water staan, waarlangs de stad gebouwd is. Ook in Vlaardingingen." En dus ook in Oud-Beyerland wist ik meteen. Inmiddels weet ik via een vriendin, dat ook Leeuwarden een Peperstraat op een dergelijke locatie heeft en al vóór 1498 in de boeken genoemd wordt. Ook Gouda heeft zijn Peperstraat en jawel... in het oude centrum en haaks op de Hollandse IJssel.

In vroeger tijden waren de kaden en de straten niet zo degelijk als tegenwoordig en ik denk, dat ook in de Peperstraat in Oud-Beyerland, toen er nog sprake was van eb en vloed in het centrum, regelmatig water kwam te staan. Die "groene plant" met die pepersmaak is zeer waarschijnlijk "Waterpeper" geweest, met de wetenschappelijke naam *Persicaria hydropiper* (*Polygonum hy-*

dropiper) en vroeger ook *Persicaria acris*. (*acris* =scherp). Waterpeper had het daar zeker naar zijn zin en de bevolking kwam daar om Waterpeper te plukken en als "peper" in de gerechten te gebruiken. Pas in de 17de eeuw kwamen VOC-schepen met de dure peper uit het Verre Oosten.

Met de plantenwerkgroep komen wij Waterpeper tegen als we in de Grienden inventariseren. Langs het Kees Leenheerpad in het Zomerlanden Gortzenbosch (dit is het Griend bij Heinenoord) staat veel Waterpeper langs de oevers van de krekken en kreekjes, die gepasseerd worden.

Ook op het Tiendgors, waar we met de plantenwerkgroep op 17 augustus j.l. waren, zagen we Waterpeper massaal

staan. Het komt daar precies voor op de plaatsen, die regelmatig onder water komen te staan. De koeien, die daar grazen, vinden de smaak duidelijk ook veel te scherp en laten het ongemoeid.

Waterpeper is een éénjarige plant, die 50 cm hoog kan worden. Het blad is meestal fris groen en de stengels zijn rood aangelopen, maar soms met slik besmeurd vanwege de hoge waterstand. De bladen zijn langwerpig lancetvormig, puntig met een gegolfde rand. De plant doet denken aan Perzikkruid, maar de bladeren zijn smaller, zonder zwarte vlekken en de bloeiwijze is veel valser en ijler dan de roze "kaarsjes" van Perzikkruid. Het is een schijnaar met bloempjes, die uit een drie- of viertallig bloemdek bestaan. De bloemdekblaadjes zijn aan de voet vergroeid en hebben veel klieren.

Zowel Waterpeper als Perzikkruid behoren tot de Duizendknoopfamilie of Polygonaceae. De "knopen" heten "tuitjes" en worden gevormd door de stengelomvattende, vergroeide steunblaadjes van de bladeren. Tot dezelfde familie behoren ook Rabarber en Zuring. Als je niet weet met welke Duizendknoop je te maken hebt en twijfelt of het Waterpeper kan zijn dan is even proeven de oplossing, want de scherpe pepersmaak is onmiskenbaar voor het determineren van Waterpeper.

Waterpeper komt voor op stikstofrijke grond, die regelmatig onder water staat en ook in natte bosgebieden, die 's zomers droogvallen.

Waterpeper werd ook gebruikt voor andere doeleinden. In het boek "Folklore van wilde planten in Nederland en België" vond ik allerlei eigenschappen. Vanwege het vitamine C-gehalte werd het gebruikt tegen scheurbuik. Het was een insectenverjagend middel: Fuchs noemde het in

1543 "vlieghencruyt", in Duitsland werd het "Flohpf Pfefferkraut" (vlooienskruid) en rondom Gent werd het "muggekruid" genoemd.

Dodoens schreef in 1554, dat de bladeren, wanneer zij samen met het zaad verwreven worden, gezwollen en oude verzweringsen laten verdwijnen. Waterpeper werkt ook diuretisch (vochtafdrijvend), samentrekkend, ontstekingsremmend, bloedstollend. De bladeren werden gebruikt om op moeilijk helende wonden te leggen. In de homeopathie wordt het gebruikt, omdat het een bloedstelpende werking heeft.. Zo blijkt Waterpeper een heel interessante plant te zijn.

Denk er eens aan als U door de Peperstraat loopt.

De Peperstraat in Oud-Beijerland

zijn zo ondoordringbaar, dat het in principe mogelijk is, dat de soort daar tot nu toe onopgemerkt heeft geleefd.

Janus noemde de soort op basis van zijn waarneming 'de oeverloper' (Ora Cursor).

In 1992 is er een veldstudie van start gegaan, die nu is afgerond.

Enige conclusies van deze studie zijn:

Jaarlijks onderneemt ora cursor een driedaagse trektocht langs de oevers van de Hoeksche Waard.

De ora cursor is zeer sociaal tegenover andere diersoorten. Tijdens de jaarlijkse trek wordt altijd contact gezocht met vlinders, libellen, vogels, padden, kikkers en zoogdieren.

Na 1991, toen de ora cursor voor het eerst werd waargenomen, lijkt de populatie gegroeid tot zo'n 85 exemplaren. Ik wil het hierbij laten.

Wilt u meer weten over deze oeverloper, kijk dan op onze website. Of be-

zoek Klein Profijt, daar ligt ter inzage één van de weinige exemplaren die van deze veldstudie is gemaakt.

Ook ik wil, namens de barmedewerkers Huub bedanken voor zijn werk gedurende de vele jaren: tenslotte heeft hij er mede voor gezorgd dat wij gedurende die drie oeverlooptdagen "onder de pannen" zijn.

Het uit volle borst toezingen van de afscheid nemende Ora Cursor

Een unieke ervaring rijker

Ank Kortenbach

Ik ben een unieke ervaring rijker, een ervaring die ik nog nooit, zolang de egelopvang bestaat, heb mogen mee maken.

Het begon op 22 juli van dit jaar. Ik werd gebeld door de dierenambulante uit Dordrecht.

Ze hadden een probleem, bij een mevrouw was een egelnest gevonden, met een moeder met jongen. De vraag was wat ze er mee moesten, of ze het bij mij konden brengen, want het nest moest daar weg.

Ik zei, breng het maar en zo gebeurde

het dat na een uur de dierenambulante voor de deur stond.

Tot mijn grote schrik waren de jongen nog maar net een dag oud. Ik was bang voor de reactie van moeder, zou ze heel fel reageren en de jongen doden? Je moet weten, dat een moeder egel heel gevoelig is voor verstoring, als ze net jongen heeft gekregen.

Ze kwamen met zijn allen in een kistje met veel nestmateriaal erbij. Dit heb ik in zijn geheel in een grote kooi gezet, met water en kattenvoer voor moeder egel erbij en ben toen weggegaan.

's Avonds, ben ik heel voorzichtig gaan kijken, want er zaten nog twee zieke egels die eten moesten hebben. Ik verwachtten een ravage, maar zag niets wat daar op leek, dus had ik een klein beetje hoop.

De volgend ochtend moest ik weer bij de egels zijn en keek ik heel voorzichtig in de kooi, die afgedekt was met een handdoek, daar hoorde ik tot grote vreugde heel zacht gepiep uit komen. Moeder egel liet mij duidelijk weten dat zé haar jongen zou beschermen, dit deed ze door heel hard te blazen en schijn bewegingen te maken door naar mijn handen te springen. Zou ze dan toch de jongen in leven hebben gelaten?

Als dat zo was, dan was de volgende vraag, gaf ze de jongen ook de kans om te drinken bij haar. Dat was ook weer spannend dus afwachten maar. Ik kon niet in de kooi zelf kijken dus maar hopen dat het goed ging.

Hoeveel jongen er mee gekomen waren wist ik ook nog niet. Twee dagen na aankomst kreeg ik de gelegenheid om langer in de kooi te kijken, zonder dat moeder egel boos werd. Daar zag ik een aantal jongen heerlijk liggen te drinken bij haar.

Er waren er zo drie te zien, dus verwachtte ik er nog meer.

We zijn nu vier weken verder en inmiddels zijn de oogjes en oortjes open gegaan. Lopen en spelen ze met zijn zessen in de kooi, terwijl moeder egel een dutje doet. Ook eten ze al wat mee van het kattenvoer. Ze hebben het al in de gaten als ik voor moeder egel alles neer zet, dan komen ze allemaal hard aan gelopen om vooral maar de eerste te zijn en te kunnen eten.

Moeder egel gaat over vier weken weer de vrije natuur in, de kleintjes blijven de hele winter nog in de opvang. Dan kunnen ze in het voorjaar ook buiten uitgezet worden.

Je begrijpt misschien wel, wat een unieke ervaring dit is om van dicht bij mee te maken, dat er toch nog een egel moeder is die haar kroost in gevangenschap wel groot brengt. Ik denk dat ik een uitzonderlijk geval mag mee maken en daar ben ik heel erg blij om. Als jullie willen weten hoe het gaat met de baby egeltjes Kijk dan op onze website daar vindt je de nieuwsbrief en lees je alles over hen.

De website is te bereiken via www.kortenbach.nl/egelopvang.html
Vragen kun je altijd stellen via de e-mail egelopvang@hccnet.nl

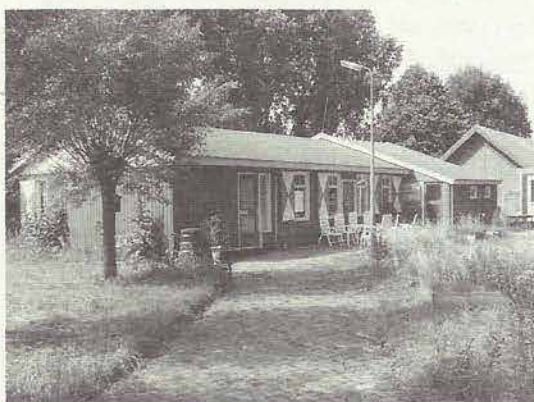
Illustraties Ria Behet

Nationaal Landschap Centrum

Joost Kievit

Eind 2004 kwam het oude natuurbezoekerscentrum in Numansdorp ook onder de hoede van HWL.

Al snel was duidelijk dat dit centrum aan vervanging toe was en dat voor een succesvolle toekomst een bredere opzet nodig was.

Een haalbaarheidsonderzoek resulteerde in een plan om een nieuw Nationaal Landschap Centrum te bouwen. Het architectenbureau Roos en Ros uit Oud-Beijerland sponsorde het ontwerp voor het nieuwe centrum en een projectgroep ging aan de slag om de financiering en vergunningen rond te krijgen.

Verwacht werd dat het een zware dobber zou worden om het nodige geld bij elkaar te krijgen, want er is ongeveer € 1.200.000,- nodig. Achteraf gezien is dit voortvarend gelopen. Het gemeenschapsfonds van de RABObank deed als eerste een forse duit in het zakje. Daarna volgden het VSBfonds, het ministerie van VROM en de provincie Zuid-Holland met fikse bedragen. De Commissie Hoeksche Waard maakte zich samen met de provincie sterk voor

een bijdrage van de Subsidieregeling Gebiedsgebonden Beleid en dat leverde € 262.500,- op en verder werd er bijna vier ton aan Europese subsidie toegekend. Het betekent dat we € 803.500,- subsidie hebben binnen gehaald voor het nieuwe centrum. Dit is een meer dan gezonde basis om door te gaan. De rest van het benodigde geld komt uit sponsoring, vrijwilligerswerk en onze eigen bijdrage.

Op het punt van de vergunningen ging het minder goed. Hoewel de gemeente Cromstrijen meer dan 100% medewerking verleende, liep het mis bij het waterschap. Geheel onverwacht bleek dat we niet op de oude locatie mochten bouwen, omdat deze plek de functie waterkering heeft. Het veiligheidsbeleid van het waterschap ten aanzien van waterkeringen is stringent en de voorwaarden waaraan we moesten voldoen bleken niet haalbaar. We moesten dus uitkijken naar een andere locatie. Die hebben we gevonden aan de Veerweg in Numansdorp vlakbij het oude natuurbezoekerscentrum. In overleg met de eigenaar Fortis is een nieuw ontwerp voor deze locatie gemaakt en zijn de benodigde vergunningen aangevraagd. Op het vergunningen traject hebben we zodoende bijna een jaar vertraging opgelopen. Door de inzet van de gemeente hopen we weer wat tijd in te halen en voor eind dit jaar de bouwvergunning binnen te hebben.

Er is nog geen garantie te geven dat het er komt, maar we hebben er vertrouwen in dat we tegen de zomer van 2008 het nieuwe Nationaal Landschap Centrum kunnen openen.

Het gebeurde in de haven van

Gijs van Immerzeel

Eerst ging het zo:

Vriendin **Truus**; Wat is dat wat daar zwemt?

Ik; uhhh...volgens mij is dat muskusrat.

Truus; Ja joh?, zijn die zo groot?

Ik; Ja dat zijn flinke beesten en die hebben een stompe neus.

Een paar dagen later ging het zo:

Truus; Daar is tie weer, volgens mij is dat geen rat hoor, is het geen bever?

Ik; Dat kan hier niet joh. Maar hij is wel heel groot en die staart kan ik niet goed zien.

Gespannen wachtten we af.

Nu gaan we regelmatig kijken en zien af en toe een kleinere, dat zal het vrouwtje zijn.

We kregen gelijk hoop op kleintjes! Die komen zo eind juni uit de burcht?

Ik heb een mooie foto kunnen maken toen ie een keer de kant op klom om een wilgenroosje te halen.

We zijn wel een beetje bang dat ze teveel verstoord worden door de langsvarende bootjes en daarom gaan verhuizen.

En ja hoor, hij stapte de modderige kant op, een gegraven opgang de grienden in en de staart was een..... beverstaart! Wat een groot dik beest! Ik stond vol ongeloof en verwondering te kijken.

Dit had ik niet verwacht, zomaar voor m'n neus, op een meter of acht.

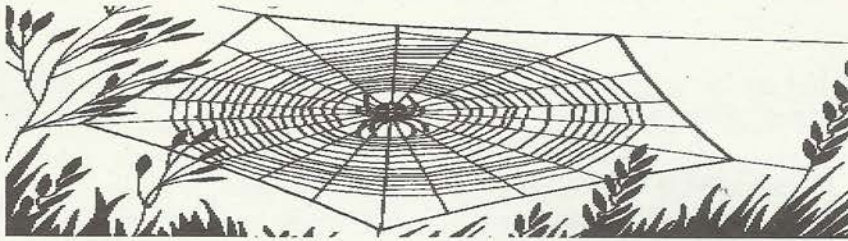
En ook nog in een zijtak van de haven waar bootjes uit en in varen.

Hij ging de grienden in en we hoorden een hoop geritsel.

Even later kwam ie met een wilgentak terug en ging heerlijk smekkend zitten knagen.

NATUUR WEBSITES

Websites over natuur en milieu

Ditmaal blijven we dichtbij huis om van de internet-natuur te kunnen genieten. In de Hoeksche Waard zijn tenslotte ook heel mooie gebieden die de aandacht verdienen.

We gaan eerst eens kijken op www.tiengemeten.com. Bijna iedereen is weleens op het eiland Tiengemeten geweest of heeft in elk geval gehoord over de ontwikkelingen van agrarisch eiland naar het nieuwe natuurgebied van Natuurmonumenten. Op de website kun je de geschiedenis vanaf 1650 tot en met heden bekijken. Als je met je muis over de tijdbalk bij het kaartje beweegt, krijg je te zien wat er door de eeuwen heen veranderd is op het eiland.

Een andere website met interessante natuurgebieden in de buurt is

www.deltanatuur.nl. Hierop staan de natuurgebieden in het deltagebied, waar de Hoeksche Waard ook bij hoort. Onder het kopje Projecten vind je alle gebieden in de buurt en kun je van elk gebied meer informatie opvragen. Een leuk gebied in de Hoeksche Waard is o.a de APL polder bij Strijen-sas. Deze polder is zojuist officieel geopend. Op de website kun je het inrichtingsplan bekijken en in het fotoboek zie je o.a foto's van de Motte, een gemetselde uitkijktoren.

Via deze website kun je ook weer naar Tiengemeten gaan via de link www.tiengemeten.deltanatuur.nl.

Ook hier kun je de laatste ontwikkelingen en een toekomstkaart van het eiland bekijken. Wat zeker de moeite waard is, is de webcam die aan deze site gekoppeld zit. Hiermee kun je 8 verschillende beelden zien van het eiland en zo de ontwikkelingen live op de voet volgen.

Tenslotte wil ik natuurlijk onze eigen website www.hwl.nl vermelden, omdat er onder het kopje Beheergebieden in de linkerkolom ook heel mooie gebieden (groot en klein) beschreven zijn, waar iedereen heel makkelijk eventjes langs kan fietsen of doorheen kan wandelen om van de Hoekschewaardse natuur te genieten.

Gedicht over Tiengemetenen.

We leefden gelukkig: de boer die mij
prees, bont vee dat het gras dat ik gaf
tevreden, vier maal tevreden

at. Op mijn huid stond behuizing
zo innig verdeeld dat het nergens
hinderde of pijn deed. Ik was

Vruchtbaar, bracht voort, had een soort
werkzaam leven, nu moet ik zijn zoals
men zegt dat ik bedoeld ben:

Zomaar, mijn dierbaren joegen ze
weg en het water werd diep tussen ons
Als in oude diepdroeve liederen.

De vreemden die mij nu met voeten
treden, spreken mij nauwelijks aan, zij
zoeken hun eigen vertedering. Ik kan niet

vergeten hoe mijn Tiengemetenen
zaaiden en oogsten; schoot was ik
vrouw en moeder voor hen.

Uit Zwerfmotief van Hester Knibbe

Milieuafbraak: Milieu- of sociaal-cultureel probleem?

Hans Pijnaker

Nu de milieuafbraak alleen maar door blijft gaan in de wereld, moeten we toch vaststellen dat het hier niet gaat om een gewoon oplosbaar technisch, economisch of bestuurlijk probleem, maar om een veel diepergaand sociaal-cultureel probleem, zegt de milieufilosof Prof. Koo van der Wal.

Denken over de werkelijkheid

Het milieuprobleem is een gevolg van onze westerse levensstijl, d.i. een collectief patroon van denken en handelen. Onze levensstijl wordt bepaald door de manier waarop we denken over de werkelijkheid. En kenmerkend daarvoor is ons denken over vrijheid.

De moderne mens vat zijn vrijheid op als negatieve vrijheid, d.w.z. vrijheid ván, niet gehinderd worden in wat je wilt. Vrijheid is nu: niet-inmenging door Staat of burgers in de eigen aangelegenheden. De moderne vrijheid is de vrijheid van de zelfbeschikking en de niet-verbondenheid met de anderen en het andere. Ieder voor zich!

Scheidingsdenken

Door te denken over onze vrijheid als

vrijheid van inmenging door anderen in ons leven, zien we onszelf als staande tegenover de ander, tegenover de natuur. De sociale en natuurlijke werkelijkheid worden dan getekend door competitie, strijd, vijandschap, door tegengestelde verhoudingen. We gaan de werkelijkheid dan zien als opgebouwd uit op zichzelf staande deeltjes, die niets meer met elkaar te maken hebben. Als ik die werkelijkheid als niet met mij verbonden zie, dan zie ik haar als vreemd, mogelijk gevaarlijk en moet ik haar dus onder controle brengen. De moderne mens creëert daarom zijn eigen territorium, waar hij alles naar zijn hand zet, naar zijn wensen inricht en herinricht. De natuur wordt in dit moderne denken gezien als een dood ding, zonder gevoel en dus zonder waarde en betekenis. Met die natuur hebben we dus geen relatie. Ze wordt gezien als 'waar', koopwaar en ze kan dus verhandeld worden. En omdat ik vrij ben ván, heeft niemand er iets mee te maken als ik die natuur afbreek en verkoop voor mijn eigen belang. Die moderne vrijheid van ons is dus een onthechte vrijheid.

Onverbondenheid, een onmogelijk ideaal

Maar die onthechte vrijheid is een onmogelijk ideaal. We zijn in werkelijkheid stevig gebonden: aan ons lichaam, gevoelens, aan onze historische en culturele plaats. Wij bepalen niet onze omgeving. We worden door onze omgeving bepaald! We worden pas een IK door voeding en bevestiging van de omgeving. Dus menselijk bestaan is bestaan in verbondenheid. Dat vinden

we niet leuk. Dus houden we vast aan het onthechte ideaal van onafhankelijke eenzame ego's.

Verbondenheid

De onverbondenheid van de ik-ding relatie blijkt onjuist. De moderne filosofie ontdekte de noodzakelijke verbondenheid tussen individuen, willen ze kunnen overleven. Dan ontstaat een andere visie op menszijn. Niet meer de wereld van eenzame ego's, ieder in hun eigen territorium, onafhankelijk van anderen. Maar mensen die pas mens worden door de ontmoeting met de medemens. Harmonisch menszijn blijkt mens-zijn-in-verbondenheid-met-anderen. Pas dan kom je tot ontplooiing. Zonder dat verkommen mensen. Maar ook verbondenheid met de natuur. De natuur is nodig om te overleven. Zoals er in de mens leven zit, blijkt er ook leven in de materie: gestolde mogelijkheid tot leven. Leven blijkt de normale toestand. Het zit in ons en ook in de natuur. We moeten dus ook zorg hebben voor die gestolde mogelijkheid tot leven en ontwikkeling die in de natuur zit.

De echte werkelijkheid

De werkelijkheid is dus niet een werkelijkheid waarin we ons vrij kunnen wa-

nen van iedere inmenging en bemoeienis, waarin we onze gang kunnen gaan en regenwouden kunnen afbreken en verkopen, de zeebodem naar hartelust kunnen omploegen. Neen, de werkelijkheid om ons heen is geladen met gestolde mogelijkheid tot leven en ontwikkeling, waarvan ons bestaan afhankelijk is. De afbraak van het milieu is dus een sociaal-cultureel probleem, heeft met ons denken over, onze kijk op de werkelijkheid te maken en daarmee met onze levensstijl. Die egocentrische kijk op de werkelijkheid begint te veranderen t.g.v. nieuwe wetenschappelijke inzichten. En daarmee worden we verantwoordelijk voor ons milieu en kunnen we ons niet meer vrij wanen van inmenging door die gestolde mogelijkheid tot leven van andere wezens en maar onze eigen gang gaan. We moeten ongewild naar een andere opvatting van vrijheid: vrijheid in verantwoordelijkheid voor medebestaansmogelijkheid!

Samenvatting van een Stoutenbergpublicatie van Dr. Koo van der Wal (milieufilosoof): Vrijheid, gebondenheid, verbondenheid, over de wortels van het Milieuprobleem en het goede leven.

Lezingenprogramma najaar 2006

Al het hele jaar staan de lezingen van het HWL in het teken van biodiversiteit. Zoveel mogelijk blijven we daarbij binnen onze eigen Hoeksche Waard. Dit najaar staan de volgende lezingen op de rol:

Donderdag 21 september

Libellen en waterjuffers in de polder door Katja Hora

Bij libellen en waterjuffers voeren de gedachten nogal snel naar de vennen in Brabant of de veenmoerassen bij in het Groene Hart. Toch heeft ook de Hoeksche Waard z'n eigen soortenassortiment van deze flitsende insecten. Met name de waterrijke gebieden, zoals de rivieroever, sloten en kreken, maar ook de vijvers en singels in de dorpen, herbergen maar al te vaak verrassingen op dit gebied.

Maandag (!) 2 oktober

Marterachtigen, predator en prooi door Merijn van den Hoogenhoff

Ooit wel eens een bruine of zwartige flits over de weg zien lopen en gedacht "was dat nu een blaadje of een wezel?" Of "zag ik nu net een kat of toch iets anders?" In deze lezing wordt ingegaan op welke marterachtigen er in Nederland en in de Hoeksche Waard voorkomen; wat ze eten en aan wie zij weer ten prooi vallen. Een informatieve avond voor de beginner.

donderdag 16 november

Een waard vol planten door Sjoerd Reinstra

Ondanks de grootschalige akkerbouw kent ook de Hoeksche Waard plaatselijk een gevarieerde flora. Wie zijn ogen de kost geeft weet ze te vinden, de plekjes waar nog bijzondere soorten voorkomen. Het zijn vooral de oevergebieden langs de buitenrand, maar ook de dijken, de kreken en de graslanden in de polders, die steeds opnieuw onalledaagse ontdekkingen opleveren.

Zelfs in een populierenaanplant vond de plantenwerkgroep enkele jaren terug maar liefst drie soorten orchideeën.

Meer informatie:

telefoon (0186) 62 18 88 of
via e-mail kantoor@hwil.nl.

Kosten: €1,00 voor leden en €1,50
voor niet-leden, kinderen onder 16
jaar gratis (betalen bij de ingang
van de zaal).

Let op!

Alle lezingen vinden plaats in NBC
Klein Profijt, beginnen om 20.00
uur.

Cursus over zaden en bessen

Natuurlijk zijn bessen eigenlijk ook zaden of nog beter in bessen zit ook zaad. Maar omdat bessen zo tot de verbeelding spreken vormen ze binnen deze cursus toch een thema op zich.

In het kader van het HWL-thema biodiversiteit maakt u tijdens deze typische na-jaarscursus kennis met de rijkdom en variatie van zaden en bessen. Daarnaast komt het verband tussen vorm en functie aan de orde, maar ook de rol van deze vaak voedselrijke plantendelen binnen de het gehele ecosysteem. Voor de zaden is er een praktische veldexcursie in de Hoeksche Waard. Voor de bessen is er in de herfst eigenlijk maar één optie: de enorme rijkdom aan besdragers in de duinen van Voorne.

- Cursusdata:**
- 2 cursusavonden: donderdag **5 en 19 oktober** a.s.
(aanvang 20.00 u.)
 - 2 excursies: zaterdag **7 en 21 oktober** a.s. (ochtenden en op 21/10 ook een deel van de middag)
- Cursuslocatie:**
- Cursusavonden NBC "Klein Profijt"
 - Excursies: Hoeksche Waard en Voorne
- Docenten:** Sjoerd Reinstra en Cees Mesker
- Kosten:**
- Leden: € 10,00
 - Niet leden: € 12,50
- Deelnemers:** Max. 25.
- Aanmelden bij:** NBC "Klein Profijt", tel. (0186) 62 18 88 of via e-mail: kantoor@hwil.nl
- Informatie:** Sjoerd Reinstra, tel. (0186) 60 23 57

Wist u....

Dat **wespen** nuttige dieren zijn

Dat ze helpen met het opruimen van dode vogels, knaagdieren e.d.

Dat ze dat vlees niet zelf opeten maar naar hun nest brengen voor het voeden van hun larven

Dat ze bloemen bezoeken op zoek naar nectar en aldus bloemen bestuiven

Dat ze schadelijke insecten opruimen, zoals bladluizen, rupsen en vliegen en ook wel enge spinnetjes

Dat mensen in Azië wespenlarven graag eten, gebakken en gekookt in water met zout, ui en pepers of opgewarmd in gesuikerd kokossap

Dat gekookte wespen met rijst het lievelingsrecept vormde voor de Japanse keizer Hirohito

Dat alleen de vrouwelijke wespen kunnen steken, de mannetjes niet omdat die geen angel hebben

Dat dus bij wespen in tegenstelling tot bij de mensen de vrouwtjes gevaarlijker zijn dan de mannetjes

Dat u wespen gemakkelijk kunt verjagen door een bordje met water met kruidnagel daarin of een doorgesneden citroen met ingeprikte kruidnagel op tafel te zetten, omdat wespen daar niet van houden

Dat dit allemaal is ontdekt op de Universiteit van Leuven in België en dat Belgen dus best veel blijken te weten.

Geén bier meer, maar Fruitsap!

Hans Pijnaker

In de *American Journal of Medicine* van sept. 2006 werd over een onderzoek gepubliceerd betreffende de ziekte van Alzheimer, u weet wel, die ziekte waar je dement door wordt. Er werden achttienduizend oudere Japanners in de Amerikaanse stad Seattle onderzocht en geënquêteerd over hun eetgedrag. Ze werden vergeleken met enkele duizenden Japanners elders in de wereld. Wat bleek? Van de Japanners die zeer regelmatig fruit- en groentesap drinken, bleek 76 % redelijk beschermd tegen de ziekte. De beschermende factor was niet de vitamine E, wat je zou denken, maar waren de polyfenolen,

een stof die vlakbij de schil in groenten en fruit zit. Als je de vrucht stevig uitperst, komen de polyfenolen in het sap. Vruchtensap in pakken blijkt veel van deze beschermende stof te bevatten. Wekelijks driemaal fruit- en groentesap drinken geeft 4x minder kans op Alzheimer dan 1x per week of minder. Het is dus niet voor niets dat Klein Profijt vruchtensappen verkoopt aan haar bezoekers! Wij voelden dat al langer aan!

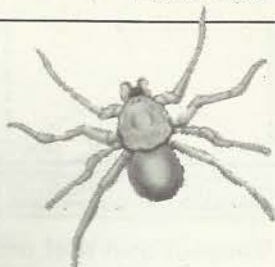
Bron:
NRC 31/8/06.

Jeugdhoeek

Jeugdhoeek

HELP ! EEN SPIN !

Durf jij een spin op te pakken ?
 Of haal je liever je vader erbij ?
 Spinnen zijn erg bijzondere beestjes.
 Je kan ze eigenlijk het hele jaar door wel tegenkomen.
 Maar het lijkt alsof er in de herfst wel veel meer spinnen zijn dan in
 de rest van het jaar.
 In deze jeugdhoeek veel spinnenweetjes.
 Lees maar gauw verder.

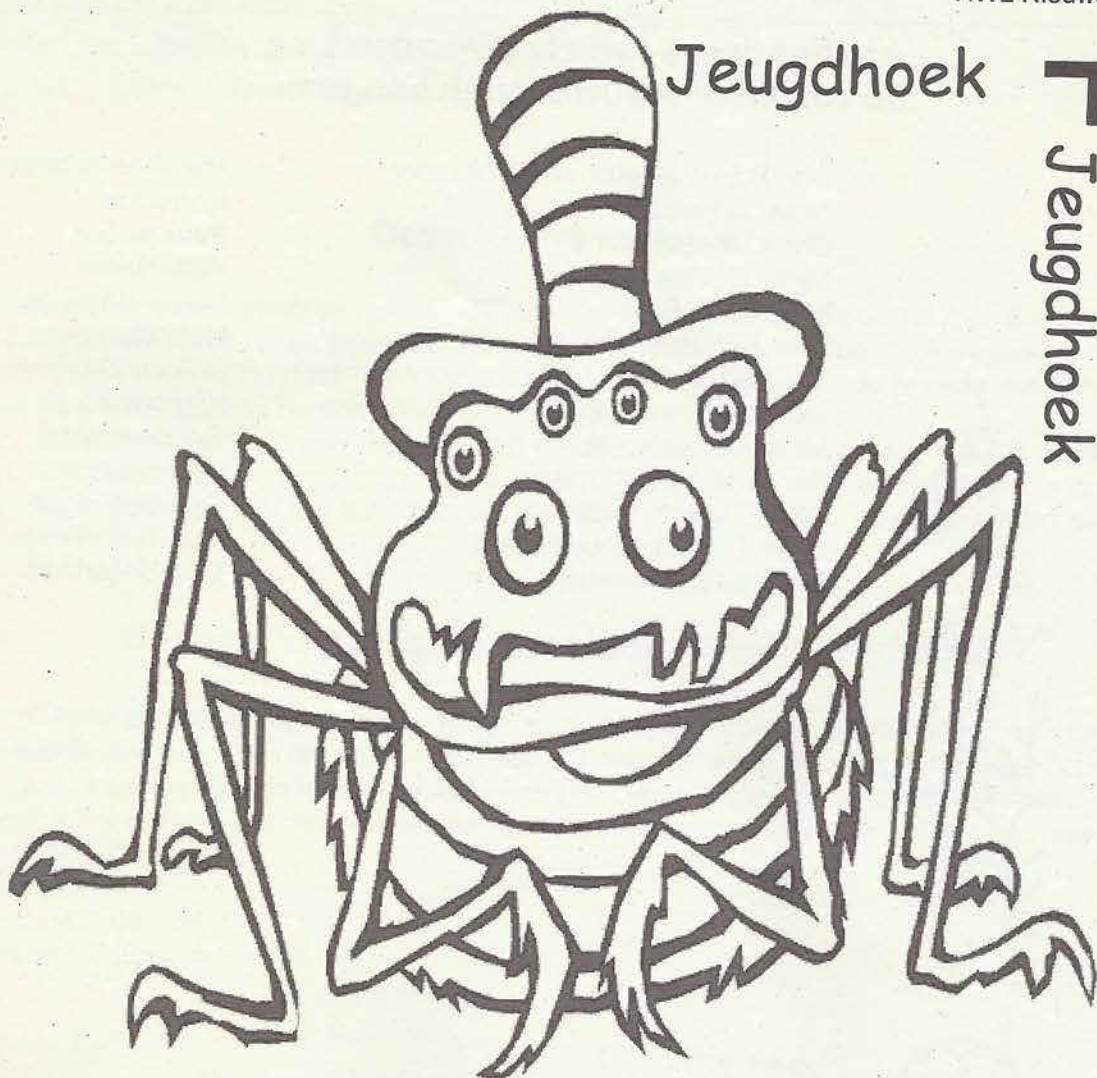
Wist je dat:

- Spinnen altijd 8 poten hebben
- Ze nooit vleugels of voelsprietten hebben
- Maar wel kaken die lijken op injectienaalden
- en ook minstens 8 ogen
- Ze hun prooi niet opeten, maar uitzuigen ?
- Ze dit kunnen omdat hun spuug de ingewanden van hun prooi kan oplossen
- Ze overal in de wereld te vinden zijn, behalve in de oceaan en op Antartica.
- De Mijns spin een spin uit Nederland is, die verwant is aan de vogelspin. Deze soort leeft in een tunnel en vangt zijn prooi in een hinderlaag.
- Er maar heel weinig spinnen zijn die groot genoeg zijn om door je huid heen te bijten, en
- Er bijna geen spinnen echt giftig zijn voor mensen ?
- Elke soort spin een ander soort web spint ?
- de draden van een spinnen web wel tot 2x zo lang kunnen worden uitgerekt zonder te breken ?
- Er veel wetenschappers zijn die al heel lang maar wat graag zulk sterk draad zouden willen maken ? en
- dat nog steeds niet lukt ?
- Je op www.wildzoekers.nl nog meer weetjes vindt ?

Jeugdhoek

Jeugdhoek

Dit moet je weten:

- Op één vierkante meter leven gemiddeld ongeveer 130 spinnen.
- Nederland is ongeveer 36.000 vierkante kilometer groot.
- Een spin eet per dag ongeveer 0,089 gram insecten.
- De draad van een spin is ongeveer 0,15 mm dik.

Dit kan je uitrekenen:

- 1 Hoeveel spinnen leven er ongeveer in Nederland?
- 2 Hoeveel spinnen leven er ongeveer op een hectare?
- 3 Hoeveel kilo insecten eten spinnen ongeveer per hectare per dag?
- 4 Hoeveel draadjes passen er ongeveer naast elkaar op een bladzijde van 20 cm breed?

3: ongeveer 116 kilo insecten.

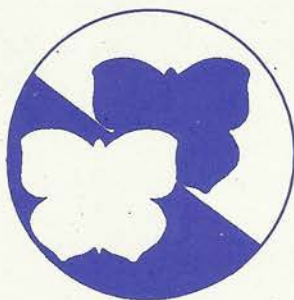
1: ongeveer 5000 miljard / 5.000.000.000.000.
2: ongeveer 1 miljoen 300.000 / 1.300.000.

PTT Post

Port betaald

Port payé

Pays-Bas

postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland

Ja, ik wil lid worden van de vereniging Hoekschewaards Landschap

Voorletters en naam : _____

Geslacht : _____

Straatnaam en huisnr. : _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Telefoon : _____

E-mailadres : _____

Ik wil graag meer informatie over de volgende werkgroep(en):

Voor betaling wacht ik op uw acceptgirokaart.

Datum: _____ Handtekening: _____